nnée 2 No. 25

30 August 1950

C H E M A R E A
(L'A P P E L)

Motto:Ce n'est point l'audace que vous
avez a vaincre,mais l'hypocrisie.
Saint Just

PARAIT TOUS LES DIX JOURS

Sediu:74,rue de la Glaciere,Paris 13.-Tel:GOB 04-57 Director: N.S.GOVORA

CONSTITUTIA SI PARTIDELE POLITICE SUB REGELE CAROL I

de Pamfil S E I C A R U

Constituția noastră din 1866,ca toate Constitutiile inspirate din principiile revoluției franceze,admite ca principiu fundamental :toate puterile Statului emană de la națiune,adică toată puterea politică rezidă in popor,natiunea fiind proclamată titularul suveranității naționale.

Formula "Prin grația lui Dumnezeu și vointa natională" nu se găseste in Constituția din 1866 si nu a fost cuprinsă nici in cea din 1923,dar ceace este mai semnificativ este faptul că această formulă nu a fost trecută nici chiar in Constituția din 1938 făcută de regele Carol II pentru a justifica monarhia autoritară.Formula există dar a fost introdusă printr'un decret-lege din iulie 1866 si trecută in Codul de procedură civilă din 11 septembrie 1866.Această formulă "Prin grația lui Dumnezeu si vointa natională" este in totală contrazicere cu principiul suveranității naționale așa cum acest principiu este definit prin art. 31 din Constitutia noastră din 1866.Regele este delegatul națiunii-unica titulatura a suveranității-regele nefiind un organ originar. Plebiscitat,regele ales isi aflâ legitimitatea numai in voința natională.Bodin (1577)stabileşte concepția monarhică:Cine deține puterea supremă este suveran nu ca funcționar ci permanent și prin drept propriu,prin virtutea existenții lui.Constituția in vechea monarhie franceză nu era un pact intre rege și popor,ci o lege emisă de rege;plenitudinea puterii nelimitată și nelimitabilă in principiu,inseparabilă de puterea politică,rămanea in mana regelui ca și toată Constituția.

"In monarhiile care aveau o puternică armatură politică,Constituțiile "constituționale" au răsărit pe baza acestui principiu:Nu erau făcute cu Reprezentanța populară ci erau acordate. La "Charte" franceză din 4 iulie 1814 este un exemplu de o modernă Constitutie emisă,sau mai bine zis acordată,pe baza principiului monarhic adică a puterii constituante a regelui.Dacă s'a acceptat designarea medievală de "Charte" este caracteristic pentru situatia de contrazicere internă a acestei monarhii.Pacturile ar fi fost contrarii unității politice una și indivizibilă,Franța.In realitate la Charte se baza pe Puterea constituantă a regelui opusă Puterii constituante a poporului".(Carl Schmitt:Teoria Constituției).

In Germania,Constituția monarhiei constituționale infățisa dualismul tipic al monarhiei constituționale(nu parlamentare) cu doi reprezentanti,regele si reprezentanța populară;insă principiul monarhic in vechea lui conceptie nu a fost niciodată abrogat.Monarhul a continuat să fie subiectul unei puteri nelimitate in principiu,constituant,si deacea nesusceptibil de a fi cuprins intr'o lege constituțională.Fr.I.Stahl,doctrinarul monarhiei constituționale prusiene sustinea că esența monarhiei constituționale(tip prusac) consista in aceea că monarhul constituțional are totuși o putere adevărată si vointa lui inseamnă ceva care nu-si află origina in Parlament.De aici formula "prin grația lui Dumnezeu",regele fiind uns,nu ales;Kaiserul Wilhelm al II-lea spunea că nu are de dat socotelă decât lui Dumnezeu.

Conform Constituției noastre,fie din 1866,fie din 1923,regele nu-si află legitimitatea decât in vointa națională,de aceea formula"prin grația lui Dumnezeu" la noi nu-și află nici un rost.

Noul Domn al țării a depus jurământul si a inceput lunga și anevoioasa lui domnie.Inzestrat

cu un ascuțit simț al realităților,aducând o rară seriozitate in tot ce intreprindea,regele Carol I și-a dat seama de climatul politic,de greutățile cu care avea să se infrunte,ca și interesele organizate ascunse in spatele Constituției asa de radical democrată.Prima lui grija a fost să studieze cauzele detronării lui Cuza-Vodă precum si toată opera lui,impresionantă prin indrăzneala conceptiei și energia cu care a fost realizată intr'o asa de scurtă domnie.Concluziile nu puteau fi prea incurajatoare pentru noul Domn.

Popularitatea lui Cuza a continuat să existe in tot timpul lungii domnii a regelui Carol. Studiind epoca Restaurației(in cele trei volume "Louis XVIII,Charles X si Louis Philippe") Pierre de la Gorce caracterizează domnia lui Ludovic al XVIII-lea ca o intrecere cu umbra lui Napoleon I;am putea spune că asupra domniei lui Carol I s'a proectat persistentă,obsedantă, amintirea lui Cuza-Vodă.Un exemplu de marea lui popularitate:după detronare,Cuza a fost ales deputat in trei judete,dar printr'o scrisoare de o inaltă tinută morală fostul Domnitor a declarat definitivă renuntarea lui la tron și a indemnat pe Români să sprijine cu iubire strădaniile noului Domn.

Carol I nu a fost un rege popular si nici nu a căutat să fie.Avea intuiția fragilității popularităților și era convins că o mai trainică temelie constituie pentru o domnie un mare prestigiu personal,autoritatea morală a monarhiei.In tot timpul domniei regelui Carol I instituția nefastă a camarilei nu a fost cunoscută,favoriți n'au existat,nici cel putin unele simpatii personale nu a incercat să si le impună.Un exemplu:Grigore Antipa făcuse studiile in Germania și avusese intre alti profesori si pe fostul profesor de științe naturale al regelui Carol.Numit director general al pescăriilor Statului,Grigore Antipa se verificase un foarte slab administrator,iar technic un nepriceput organizator.In 1908,Al.Constantinescu,ministru al Agriculturii și Domeniilor,in audienta de lucru prezenta decretul de inlocuire a lui Antipa.Regele Carol l-a citit și l-a pus alături,fără să-l semneze ca pe celelalte decrete. La a doua audiență,scena s'a repetat.La a treia audiență de lucru,când regele a dat la o parte fără să semneze decretul de inlocuire a lui Gr.Antipa,a văzut urmând demisia ministrului. A reluat decretul și l-a semnat fără să facă nici un comentar.In gestul regelui era recunoașterea limitelor prerogativelor ce ii erau prevăzute in Constitutia pe care intelegea să o respecte.

Sobru și muncitor,el avea sentimentul răspunderii intr'un inalt grad,intelegând să fie exemplul viu al virtuților pe care dorea să le aibă poporul român.In timpul războiului din 1877 a stat in mijlocul armatei,impărtășind toate greutățile,sobrietatea existentii lui impunând admirația ostașilor.Copil fiind,am văzut reprodusă in parcul Carol,la expoziția din 1906,casa de la Poradim,o cocioabă in care regele Carol iși avusese cartierul general.Studios,avea oroare de improvizație,se informa cu precizie asupra tuturor problemelor;această disciplină de lucru i-a asigurat un mare ascendent asupra miniștrilor.In audiențele de lucru, miniștrii știau că vor fi supuși unui sever și competinte examen la fiecare proect de lege sau asupra unui simplu decret.Nu exista problemă in legătură cu Statul român care să nu fi fost indelung studiată sub toate aspectele.I.G.Duca imi mărturisea că chiar miniștrii bătrani aveau un fel de sfială când se prezentau in audiența de lucru,știind la ce examen vor supuși.Prestigiul regelui era proecția acestei inalte conceptii a funcției pe care o exercita.

De o severă moralitate,regele Carol a inteles să dee curtii regale o atmosferă de austeritate aproape monahală.Intr'un articol publicat in "Revue politique et parlementaire"(avril 1949) sub titlul "La révolution de Grande Bretagne",Jacques Chastenet,de la Institut,facea aceste observatii privitoare la regele Angliei: "Poporul britanic,in totalitatea lui,inconjură pe George al V-lea cu multă afecțiune si continuă să considere familia regală ca un fel de familie model care trebue să reflecte virtutile tipice ale englezului.Dar aceasta nu merge fără exigente putin cam jenante:ziarele britanice sunt pline de scrisori de la bătrâne domnisoare sau de la pastori din provincie cari protestează că principesa Margaret-Rose ese prea des seara;se protestează,de asemenea,uneori contra opulentii dotațiilor votate de Parlament in favoarea principeselor".

Ne putem da seama ce existență model,ce nobilă austeritate reprezintă familia regală engleză ca să fie inconjurată cu atâta respect si afectiune.Se poate spune că suveranii Angliei tresc intr'un palat de cristal si tot poporul englez ii contemplă.O existentă similară și-a impus regele Carol I.Viata lui familiară a fost un model de sobrietate,a inteles să servească de exemplu poporului român.Când regina Elisabeta,fire romantică,a incurajat romanul de dragoste ce se infiripase intre printul mostenitor Ferdinand si Elena V.acarescu,inclinând in favoarea unei căsătorii intre cei doi tineri,regele Carol a reactionat curmând scurt idila inceputa.Regina Elisabeta a fost trimisă in surghiun la castelul Wied,sanctiune pentru greseala săvârsită.

In 1913,in timpul campaniei din Bulgaria,printul Ferdinand a organizat o petrecere cu ofiterii unei divizii de cavalerie.Nimic deosebit,dar regelui Carol i s'a parut o asa de gravă abatere incât a pedepsit pe print cu toată severitatea.

S'a vorbit că profesorul Tigara-Samurcas ar fi copilul lui Carol I.Intr'adevăr,profilul lui Tigara-Samurcas este de isbitoare asemănare cu profilul regelui Carol,iar faptul că prin testament regele l-a instituit director pe viată al Fundației Carol I(făcută din caseta personală a regelui,nu din bugetul Statului)apărea ca o vagă confirmare.Odată l-am intrebat pe Tigara-Samurcas la ce corespunde acest svon;a isbucnit in râs si mi-a raspuns:"Pe Români ii supără strălduitoarea viată a regelui Carol I,de aceea au născocit această ridicolă poveste".Dar admițând că regele Carol ar fi avut o aventură de dragoste,este de admirat cât a fost de tăinuită incât niciodată nu s'a știut nimic.Și este greu de presupus o expansiune sentimentală la un om de o asa de severă disciplină,care ,ca și zâmbetul-asa de rar-nu-l lăsa să aibă exuberanța râsului.Nici o fotografie nu-l arată pe Carol I râzând;vesnic serios,concentrat,de o severitate care impunea.Avea vocația de a fi rege,avea pasiunea meseriei regale,asa cum unii oameni au pasiunea picturii,a muzicii,a matemeticelor sau pasiunea de a fi sofeuri,preocupați de mecanismul motorului.

Concepea funcția de rege ca un continuu sacrificiu,ca o renuntare permanentă la tot ce inseamnă bucuriile usoare ale vieții.Problema Statului,in toată complexitatea ei,il acapara.Carol I nu era rege prin accident de naștere,era predestinat să fie rege.El ca valoare personală a fost mai presus de domnia lui care reflecta foarte redus,in realizările unei jumătăți de veac,valoarea lui.Temperament de mare organizator,având un simt srhitectonic al creatiilor,cunoștea arta de a consulta și a face apel la competințele autentice.Un exemplu.Nu avea inclinări artistice și nici pregătirea spre a se orienta cu siguranța in pictură si totuși colectia de tablouri a regelui Carol I continea câteva pânze de o valoare universală.Cum se explică achizitionarea celor 10 pânze de Greco in 1890,când la acea dată marele pictor spaniol nu cucerise atenția amatorilor de artă?Regele Carol I,pentru realizarea unei bune colectii de tablouri insărcinase pe directorul Pinacotecei din Munchen să-i cumpere tot ce ar socoti demn să se găsească in galeria lui de tablouri si pentru aceasta prevăzuse anual o sumă din bugetul lui.Directorul Pinacotecei era unul din cei mai fini cunoscători,o mare autoritate de critic de artă.In colecția regelui se găseau si tablouri fără valoare,de un romantism dulceag,dar acelea erau achiziționate de regina Elisabeta,care se credea o mare artistă.Gustul artistic al scriitoarei Carmen Sylva s'a verificat cu totul inferior,metoda regelui Carol I a asigurat colecției regale pânze de valoare universală.

Se ocupa personal de buna gospodărie a domeniilor Coroanei,vroind să ofere marilor proprietari un model de organizare agricolă.Intr'o zi i s'au prezentat planurile unor constructii care se făceau pentru personalul domeniului Periș.Regele privi planurile si intrebă:"Celelalte când le aduceti,pentrucă sunt incomplecte?" Arhitectul,incurcat,bâlbâi:"Stil românesc,Majestate";zâmbind,regele Carol ii spuse:"Da,intr'adevăr stil românesc,adică numai fatada".Si impreună cu arhitectul a complectat planurile cu o pricepere technică desăvârșită.In armata germană fusese ofițer intr'un regiment de geniu si ceace studiase,știa temeinic.

Toata viata nu'a putut pierde accentul german când vorbia românește,dar putini Romani cunosteau asa de bine limba romanească ca el;o studiase cu râvnă,cu seriozitatea lui obicinuită. Când Academia Română a insărcinat pe Hașdeu să facă dictionarul limbii române,o facea sub sugestia regelui Carol.Sub indemnul lui,la Academia Română a predominat secția istorică,regele Carol fiind convins că o natiune nu poate să infrunte curajos viitorul fără o cunoaștere profundă a propriei lui istorii.

In 1898,in drum spre Viena,in gara Cernăuti in timpul opririi trenului,primarul orasului, intâmplător românul Eudoxie Hurmuzachi,l-a salutat in limba germana.Regele Carol l-a intrebat in românește dacă este descendentul familiei Hurmuzachi.Apoi i-a intors spatele.Aspră si meritată lectie de demnitate națională.

Asa era regele Carol,pastra in orice imprejurare constiința inaltei lui meniri,avea majestate.Era mic de statură si totuși tinuta lui era impozanta,domina aproape și fizic.Urcarea pe tron,depunerea jurământului si toate formele de investire a unui rege ii dă acestuia prin insași functia pe care este chemat s'o indeplinească o majestate:dar este o majestate exterioară sau putem spune o majestate functională.Regele Carol avea o majestate personală,independent de atributiile date de tradiția si funcția pe care o exercita.

A fost un izolat și voluntar s'a mentinut in izolare;pateticul distantei intra in concepția lui despre majestate.Si totusi acest rege de o inaltă tinută morală,de o severă disciplină in toate manifestările lui,a fost tinta celor mai violente campanii de presa.In 1883-dacă memoria nu mă inseală-Alexandru Beldiman,vechiu boer moldovean,prieten si fost prefect al Capitalei sub Cuza-Vodă,intemeia "Adevărul" care avea ca motto:"Fereste-te Române de cui străin in casă";cuiul strain era Carol I.In fiecare an de 10 mai,"Adevărul" apărea in doliu,formă de

protest contra transformării alegerii lui Carol intr'o sărbătoare natională.După moartea lu
lexandru Beldiman a venit la conducerea "Adevărului" Const.Mille,dar traditia de ostilitate
tă de rege s'a păstrat.

După răscoalele țăranesti,inăbusite printr'o sângeroasă represiune,"Adevărul" a inceput
vehement rechizitoriu sub titlul "Ororile inutile".Intr'adevăr represiunea luase forme de
olentă inspăimântătoare,11.000 de țărani au căzut victime.Fără indoială,o teribilă necesit
spre'a restabili imediat ordinea,deoarece Rusia(se putea altfel?) și Austro-Ungaria făcuseră
cunoscut guvernului român că se vor vedea silite să intervină dacă guvernul român se dovede
că nu poate stăpâni situatia.Regele nu putea,conform Constituției,decât să schimbe guvernul,
ceace a și făcut;Petre P.Carp rezuma politica guvernului conservator in formula lapidară:"i
tăi represiunea și apoi vom aviza".

Partidul liberal chemat la putere a făcut represiunea.Este de reținut că in judetul I
unde prefect era C.Stere,in județul Falciu unde prefect era Dr.N.Lupu nu a fost impușcat nic
un țaran,ceace este o indicatie că totuși ar fi fost cu putință să se evite ororile inutile
se făcea dovada si că,in bună parte,campania lui Const.Mille era justificată.In orice caz r
gele Carol nu avea nici o răspundere,dar "Adevărul" il făcea totuși direct responsabil.Ani
sir regele Carol era denumit "eroul de la Hodivoaja" numele satului din Teleorman care a fo
ras cu tunurile.Regele Carol s'a opus categoric să se inițieze un proces de lèse-majestata
Const.Mille care ducea campania,amintind guvernului că libertatea presei este garantată de
stitutie.Aceeaș atitudine a păstrat și când Alex.Vlahuță a publicat in "Adevărul" poezia 19
care incepea cu această strofă:

Minciuna stă cu regele la masă,
Dar asta-i cam de multișor poveste
De când sunt regi,de când minciună este...

In 1883 Gh.Panu a format partidul radical care avea in program votul universal și refo
agrară.Scriitor de o vastă cultura-istorică mai ales-Gh.Panu,deși făcuse parte din cercul J
mii,evoluase spre o concepție democrată.Pentru a cunoaște serioasa lui pregătire istorică
junge să citim lucrarea lui "Pentru ce s'au răsculat țăranii" apărută in 1909,așa cum "Amin
de la Junimea" ne dă măsura talentului lui literar,iar volumul "Portrete parlamentare" musc
toarea lui ironic,verva lui pamfletară.Prin ziarul "Lupta"-oficiosul partidului radical-Gh
nu incepea acea faimoasă campanie impotriva regelui Carol I,de o violentă fără egal,mobili-
zând toate resursele scăpărătorului lui talent,verva lui indracită alimentând inventivitate
pamfletară."Spionul prusac" a inaugurat campania dusă pe chestia Strussberg,societate germ
care obtinuse concesia de construcție a căilor ferate in România.Gh.Panu acuza pe regele C
de a fi fost direct interesat in acordarea concesiei.Campania se desfășura cu mare răsunet
opinia publica,ziarul "Lupta" devenind cel mai răspândit ziar.Ingrijorat de efectele aceste
campanii ca și de succesul partidului radical,guvernul liberal a dat in judecată pe Gh.Panu
re a fost condamnat la cinci ani de inchisoare pentru lèse-majestate.In loc să facă apel c
tra sentinței,Gh.Panu a plecat in străinătate,dar efectul campaniei se putea măsura din fa
că prietenii punându-i candidatura,l-au ales deputat in două judete,cu toate piedicile guv
lui.

Regele Carol a luat initiativa amnistiei,opunându-se ulterior la orice actiune judici
contra celor care il atacau.Pentru a avea o trăsătură caracteristică a firii regelui Carol
junge să amintim un fapt prea puțin cunoscut.Văduvei lui Gh.Panu,rămasă impovărată de dato
si cu mulți copii,fără ca nimeni să știe,regele Carol din caseta lui personala,i-a servit
pensie.Gestul a fost făcut cu o delicatetă,cu o discreție intr'adevar regală.

Si până la sfârșitul lungii lui domnii,regele Carol nu a fost scutit de atacuri.In 19
revista "Facla" pe care o scotea N.D.Cocea in editura "Adevărul"(N.D.Cocea era ginerele lu
Mille) a publicat un articol intitulat "Plosnita" semnat Alexandru Filimon,de o violență,d
cruzime in mânuirea invectivei care nu numai că amintea dar depășea cele mai caracteristic
din campaniile anti-dinastice duse pe vremuri de Gh.Panu.Atât succes a avut articolul incâ
"Facla" a fost obligată să scoata patru ediții.Articolul scris cu o sigură artă pamfletară
cu tot răsunetul pe care il avusese nu a determinat nici o acțiune judiciara;s'a sesizat n
mai ministrul de răsboiu care a trimis in fața unui consiliu de răsboiu pe autor.N.D.Cocea
director al revistei și-a luat răspunderea,deși autorul era Al.Filipescu mort in timpul ră
boiului la Turtucaia.Sentința consiliului de război a fost ștergerea din controalele arma
a lui N.D.Cocea care era ofițer de rezervă.

Partidele practicau și ele un anti-dinasticism intermitent,mai ales partidul liberal
de puțin scrupulos in alegerea mijloacelor când rămânerea in opoziție se prelunge, și part
nii dădeau semne de impacientă...ideologică.Formula,destul de vulgară,era "neamtul stie de
frică",iar manifestarile de strada se terminau cu lipirea afiselor "De inchiriat" pe ziduri
palatului regal.

Cu o impozantă seninătate,regele Carol rămânea deasupra acestor involburări de violența a
nei vieți politice destul de agitată,cu congestii de revolte;el păstra acelaș calm,era dis-
ant,dominator,de o impecabilă majestate.Iși da perfect seama de situația grea pe care o are
n rege in cadrul unei Constituții inspirate din principille revoluției franceze si cunostea
rea bine istoria domniei lui Louis Philippe(la monarchie de juillet) tranzactie intre princi-
iul monarhic traditional și spiritul revoluției franceze)ca să se lase impresionat de spiri-
ul de frondă al poporului român.

Rămâne totuși de neinteles contrastul dintre insușirile personale ale regelui Carol I,cu
așa de accentuată vocație regală și redusele rezultate ale unei lungi domnii.După 48 de ani
e domnie care s'au scurs intr'o ambiantă internatională linistită,bilanțul este,dacă nu defi-
itar,in oricecaz disproportionat de redus ca realizări,iar răscoalele țărănesti din 1907 au
vărlit o lumină tragică asupra realităților românești.Au isbucnit cu violentă,incendiind toa-
satele,amenintând intreaga constructie a Statului creiat in 1859 si ca o cruntă ironie ele
eau loc in primăvara următoare anului expoziției jubiliare a patru zeci de ani de domnie.

Nu vom putea ințelege durerosul contrast,dacă ignorăm spiritul Constitutiei din 1866 și
olul cu totul redus pe care il avea regele,conform Constitutiilor noastre(la fel si in 1923).
i stăruia in judecata regelui amintirea loviturii de Stat a lui Cuza care vroise să instau-
ze monarhia autoritară și a consecințelor,ca să se lase ispitit de a incerca o acțiune simi-
ră.Jurase că va respecta Constituția si a rămas credincios jurământului.O singură dată a
oit să-și impună voința:catolic convins,regele Carol I a cerut,aproape a impus ca printul
rol să fie botezat după ritul catolic.Această dorință a regelui s'a isbit de categorica im-
otrivire a primului ministru Lascar Catargiu-șeful partidului conservator-:"Aiasta nu se poa-
Măria Ta" i-a declarat bătrânul boier moldovean.Si regele nu a avut altceva de făcut de-
t să se resemneze.

Și ne va fi mai ușor de inteles cu câtă durere regele Carol I a acceptat rolul pe care
l designase Constituția atunci când vom cunoaște conceptia lui despre monarhie,categoric o-
să spiritului și literii Constituției din 1866.

Prin traditie,prin formația lui intelectuala ca și prin temperament,regele Carol I se gă-
a in total conflict cu Constituția pe care jurase să o respecte.De altfel opinia lui despre
nstituție și-a exprimat-o intr'o scrisoare publicata in "Allgemeine Ausburger Zeitung" din
ianuarie 1870.In acea scrisoare Carol I făcea o aspră critica atât clasei politice cât si
nstitiției.Vom reproduce un fragment din ea pentru a ințelege poziția regelui fată de Cons-
tuție.

(Va urma)

Pamfil S E I C A R U

Palma Mallorca 10 august 1950

S t i r i , f a p t e , c o m e n t a r i i

* La Buenos Aires a luat fiintă o asociatie
ulturală Argentino-Română,sub directia dlui Er-
esto PALACIO,deputat.Această asociatie a tinut
n cursul lunii aug.1950 o serie de conferinte:
-Miercuri 2 aug.1950 a vorbit dl Alexandru
FRANCO.Subiectul conferintei dsale a fost:Panora-
a historico de los Rumanos.
-Miercuri 9 aug.dl Dr.Vintilă Horia a tinut
o conferintă al cărui subiect a fost:Panorama de
la literatura romana en el Destierro.
-Miercuri 16 aug.dl Jean Nello Manzatti,a
vorbit despre muzica românească.Subiectul a fost
Panorama de la musica rumana.
-Miercuri 23 aug.subiectul conferintei ținu-
tă de S.S. Preot George RUSU a fost:La persecu-
cion religiosa en Rumania.

* Grupul noilor emigranti români din Canada
a avut o adunare generală in orasul Toronto in
ziua de 11 aug.1950,cu care ocazie s'a constitu-
it in Asociația Cultural-Patriotică "Mihai Vitea-
zul".Sediul acestei asociatii este la Casa Romana
din Toronto,str.Dewson no.20,Tel:OL 4363.
S'a ales următorul comitet:
-Președinte de onoare:Cpt.veteran invalid
Richard Eugen CODRESCU,fost șef al Misiunii
de imigrare canadiene in Romania,actualmente
functionar superior in Min.de războiu canad.
-Președinte activ:Hatmanul Matei HOJBOTA,ve-
teran de război.
-Vice-Președ.dl Sergiu TIHAN,Dr.in Drept.
-Secr.coresp.pentru presă și propaganda:
dl D.ANDRONACHE,licentiat in Drept.
-Casier:Dl Leon CAPRI,Baron de Merezei,
fost ofiter.
-Membri:Dl Timotei LUPU,student și dl I.
DONEC,funcționar comercial.
-Bibliotecar: Ioan Cavaler de MINTICI,stud.
-Cenzori:dl Nellu OPREA stud.și dl Ioan BO-
GHICEANU,meserias.
Urăm asociatiilor mentionate mai sus viață
lungă și mai ales activitate rodnică in
slujba Patriei.

****

Sprijiniți C H E M A R E A

PROPAGANDA ROMANEASCA PESTE HOTARE

de N . S . G O V O R A

Dacă stai de vorbă cu un national-tărănist,mai ales dacă acesta este unul din beneficia
rii fondului national,acesta iti va spune cu gravitate că numitul fond are o singură destin
tie:propaganda. Deci acesta este motivul pentru care mânuitorii fondului nu au realizat si
realizează nimic in alte domenii.

Voiu trece peste faptul destul de grăitor al cheltuelilor ocazionate de ultima călatori
a leaderilor national-tărănisti,care călătorie a costat-după afirmatiile beneficiarilor in-
săsi-cocheta sumă de 9800 de dolari.De ce să mă mai intreb ce legătură are această călători
cu propaganda românească peste hotare,când orice refugiat român stie foarte bine că scopul
al era promovarea dlui Augustin Popa-Miracol la presedentia partidului national-tărănesc si
dlui Emil Ghilezan la presedentia tineretului aceluiasi partid? Să mă necăjesc pentru faptu
că au tinut aici intruniri unde s'au cheltuit bani,intruniri la care intrarea era permisă
mai cu "invitatii",să-mi fac sânge rău că la unele din aceste adunări,membrii partidului m
câtor de fonduri ce nu-i apartin,erau gata să se ia de păr? Ca deci,in fond,călătoria exce
telor nu avea nimic comun cu interesele Tării ci numai cu interesele unui grup de oameni,i
spetă partidul national tărănesc?

La ce-ar folosi? Se pare că haimanalelor acestora nu le pasă de nimic."Câinii latră,ca
vana trece" par a spune dnii Creteanu,Visoianu,Miracol si ceilalti.Mai ales când această c
vană transportă franci elvetieni si dolari.

Constat că putin mai sus,am intrebuintat cuvântul "haimana".E un cuvânt tare,spun unii
foarte multi prieteni,mă sfătuiesc mereu să renunt la intrebuintarea cuvintelor tari.Si ca
orice om,am si eu prieteni la care tin mult,prieteni a căror imagine apăre de multe ori mu
trătoare deasupra umărului,si de multe ori condeiul mi se impiedică,de multe ori sterg un
vânt sau o frază care bănuiesc că i-ar necăji.

Mi-amintesc pe de altă parte ca unii dintre marii ziaristi români au intrebuintat in s
sul lor cuvinte si mai tari,si-mi revine in minte in special titlul unui articol apărut ca
va in tara,in ziarul Ordinea dacă nu mă insel.Voiu reproduce titlul acesta,oricât de mult
maginile deceptionate ale prietenilor mei,ar căuta să mă mustre.Ei bine,titlul articolului
de care este vorba era: "Nu cu revolverul,ci cu piciorul in cur"

Si mă intreb astazi,in acest refugiu,in aceste momente in care nădejdile se nasc si mo
in spatiul aceleiasi zile,ce s'ar fi intâmplat in România noastră dacă toate jurnalele,dar
solut toate,ar fi scris zilnic articole tari ca cel citat mai sus? Si eu cred că delapidat
rii banului public s'ar fi infricosat,politicienii verosi,etc.ar fi fost nevoiti să-si sch
be năravurile.

In refugiu,singură Chemarea noastră scrie violent,celelalte ziare plutesc parcă in sfe
senine,ca si când ne-am afla in vremuri de liniste,in vremuri in care in jurnale am căuta
guri de stil,in care jurnalistica ar trebui să devină o artă.Si haimanalele,delapidatorii
nului public,in fata tonului si atitudinii olimpiene a majoritătii publicatiilor românesti
nu se sinchisesc,si-si permit luxul de a cheltui 9800 de dolari din banii Tării,pentru a-s
transa disensiunile din sânul partidului lor.Si hotii iti răspund tot olimpian:"Banii din
dul national au o singură destinatie:propaganda".

Aceste gânduri mă frământau in momentul in care posta mi-a adus un pachet din Germania
l-am desfăcut plictisit si am tresărit.De pe coperta unei cărti imi zâmbea un copil de tăr
Bănuiesc că e vorba de un copil maramuresan.Mi-au năvălit atunci in minte mii de imagini d
tineretea petrecută in orasul cel mai oropsit din toate orasele românesti:Sighetul Marmatie
Si mi-am amintit de o conferintă insotită de proiectii a cunoscutului pictor de la granita
nord a Tării:Traian Biltiu-Dăncus.Mi-am amintit de o proectie care reprezenta un băietel
o fetită,asezati in fată portii pe un butuc.Si deasupra lor spânzura creanga cu flori ins
gerate a unui cais.Ropote de aplauze au marcat proiectia acestei imagini.Si am inchis ochi
si am revazut si alte si alte imagini,din vremuri indepărtate,din vremuri in care nu eram
pribeag.

I-am redeschis si am privit din nou pe băiatul de tăran de pe coperta cărtii primită d
Germania.Si atitudinea dârză a acestui pui de tăran părea că-mi spune:"Fie ce-o fi,eu aici
mân".Si mi-am reamintit apoi de un roman al lui Duiliu Zamfirescu in care era vorba de un
preot ardelean ce rămânea intre sinele drumului de fier,dârz,ca un stâlp de telegraf,un st
pe care nimic nu putea să-l clintească.Scotocesc in amintire si-mi dau seama că e vorba de

romanul "Indreptari",iar preotul rămăsese dârz intre sinele drumului de fier,in momentul in care plecase trenul ce-i ducea "in tară" pe fiica lui Mia.

Trei ore incheiate am răsfoit cartea,si trei ore incheiate mi-au innotat ochii in lacrimi. Mi se părea că visez.Am regăsit imagini cunoscute-destinul meu rătăcitor m'a facut să cutreer toate regiunile Tării-am retrăit intâmplari de demult-dar si celelalte imagini necunoscute,m'au făcut să trăiesc momente de intensă emotie,de mândrie:mândria de a fi Român.

E vorba de cartea "Rumania the land between East and West" a dlui Mitache Pribeagu.Tipărită in magnifice conditii technice,imaginile alese cu gust si competentă,textele ce le insotesc simtite,iata o carte de adevărată propagandă românească peste hotare.Ne-am intrebat prin ce miracol a reusit Drul Părău(din dedicatia ce insoteste cartea am dedus că sub pseudonimul Mitache Pribeagu se ascunde un Românas de isprava care in realitate se numeste Drul Părău),să realizeze acest monument.Căci cartea este un adevărat monument.M'am gandit la entusiasmul neobosit al acestui om,la zilele de alergătură pentru a strânge imaginile si fondurile,m'am gandit la noptile lui nedormite.

Bravo doctore Părău ! Să ne trăiesti ! Ceiace ai făcut dumneata ne dă noi forte,ne da speranta intoarcerii acasă.Dumneata nu ai avut la dispozitie fonduri a căror "destinatie unica este propaganda" dar ai avut suflet românesc.Si am căutat atunci să trec in revistă realizările celor cu fondul."La Nation Roumaine","organ al Consiliului Partidelor Politice" ,cercul de studii national-tăraniste de la Paris.Deci peste tot,partidul.Tara? Ce importanta are Tara pentru acesti domni?Partidul primează.

Si m'am uitat in fundul pachetului si am mai găsit o carte.Titlul ei m'a făcut să tresar din nou:"Transylvania,Object of Rumanian and Hungerian discord" de A.Popa-Miracol.Coperta frumoasă,elegantă,avea reprodusă o biserică maramureşană .Si am exclamat:Ei iată,am fost nedrept, fac si haimanalele ceva. Am citit-o.Cu greutate,dar am citit-o.Text rece,stiintific(???).In orice caz,face fiecare ce poate.Dacă dl Augustin Miracol nu are inimă,are cap.Si tot e ceva. Din nefericire,când m'am sculat,am găsit pe dusumea o hârtiută bătută la masină.Căzuse si aceasta din pachet. Am ridicat-o si am citit-o."Cu aprobarea Domnului Prof.A.Popa,această brosură a fost editată de către subsemnatul in această formă si distribuită cercurilor interesate.

Si mi s'a urcat sângele la cap.Nemai pomenit.Un biet refugiat,găseste folositoare propagandei românesti peste hoatre,textul brosurii dlui Augustin Miracol.Si iar alergătura după bani,iar nopti nedormite. Car mai trebuia ceva:aprobarea dlui Augustin Miracol,aprobarea autorului.Si drul Părău i-a scris.Miracol si-a pus ochelarii,s'a umflat de importantă si a surâs: Iată cât de bine scriu eu dacă se găseste un editor ca să-mi răspândească opera in limba engleză.Si-a scos pana si a scris apăsat:Se aprobă.Si cartea a apărut.Si incă in conditiuni technice hesperate de autor.Cine s'a străduit? Doctorul Părău,acest neobosit propagandist român peste hotare.

Ei bine prieteni-mă adresez acelor prieteni a căror imagine imi impiedică de multe ori pana-spuneti ce cuvinte ar trebui intrebuintate pentru ca acest obraz intretinut de fondul national să rosească?

Propagandă românească o face Pamfil Seicaru care a scris până acum două cărti,"Pax americana si pax sovietica" si "Dotla-Rien que des Cendres",o face drul Părău care a scris "Rumania the land between East and West" si a editat "Transylvania object of Rumanian and Hungarian discord",o face profesorul Virgil Mihăilescu care a editat la multiplicator poeziile lui Eminescu,o face grupul profesorilor din Spania care a tipărit si va mai tipări cărti românesti, si o face poetul Vintilă Horia de la Buenos Aires care se străduieste să tipărească o antologie a poetilor români din exil.Si o fac si altii,multi altii care-si macinasănătatea in lipsuri,in timp ce mânuitorii si consumatorii fondului "destinat propagandei" cheltuiesc mii de dolari in interesul partidului lor.

Să nu se uite:Călătoria in interesul partidului national-tărănesc a dlui Augustin Miracol si Emil Ghilezan a costat 9800 de dolari !

Ei nu prieteni.Imaginea voastră mustrătoare nu-mi mai poate impiedica condeiul.

Ca să roseasca obrazele acestor haimanale,toate publicatiile românesti in exil ar trebui să scrie articole tari ca cel din Ordinea,articol al cărui titlu era:"Nu cu revolverul,ci cu piciorul in cur".

N . S . G O V O R A

Publicatii primite la redactie.

-Défense de l'Europe-Lausanne,cu un articol despre Iuliu Maniu.

- Informationsbrief der Rumanien-Deutschen, Bielefeld-Germania.

-Rumania,the land between East and West.

-Transylvania,objedt of Rumanian and Hungarian discord.Ambele editate de dr.Părău-Kiel-Germania.

DEMOCRATIE SI "PARTIDE ISTORICE".

"Orizonturi" a implinit un an de la aparitie si cunoscând,din propria noastră experien sfortările,sacrificiile nebănuite pentru a face posibilă aparitia unei publicatii periodic exil sprijinindu-se numai pe contributia cititorilor,putem aprecia asa cum se cuvine aceast strădanie si acest succes.

Invingând scepticismul unora,zeflemeaua altora ,publicatia "Cercului Românesc de Stud cercetări stiintifice din Germania" a isbutit să se impună cu seriozitate in examinarea pro melor de autentică intelectualitate.Dl Dr.Constantin Ghidel in articolul "Drumul Orizonturi schitează pozitia revistei si o defineste prin cele două principii care o călăuzesc:princi justitiei sociale si principiul libertătii individuale.Hotărârea cu care apara ideea bazic democratiei,libertatea individuală,fără de care democratia este doar o masca pentru a justi ca orice dictatură-comunistii numesc democratia de tip liberal o democratie formală si ii democratia socială,reală in măsura in care libertatea a fost exterminată-refuzul de á accep forme hibride la un dirijism economic ingemănat cu un regim de libertăti politice,socotind pe bună dreptate aceste forme ca introduceri la totalitarism-dă revistéi "Orizonturi" o fi nomie spirituală curajós definită.

O altă idee călăuzitoare a "Orizonturilor" este colaborarea dintre generatii.Intr'ade nu există rupturi intre generatii,ci simplă opunere,teză si anti-teză,in desfăsurarea dial tică a istoriei unei natiuni.Numai o ignorantă totală poate sustine că fiecare generatie a nui popor poate face tabula rasa de trecut si reincepe constructia unor noui forme de viata gândire.Popoarele incapabile să totalizeze eforturile generatiilor succesive sunt popoare afară de istorie.

Spiritul grec a procedat prin aditiuni succesive,ameliorând putin câte putin opera co nă,până când a isbutit să o duca până la cea mai inaltă perfectiune.Temele tratate de pred cespri in filozofie,in artă,in literatură erau reluate si imitând pe inaintasi,fără să-i c pieze,transformau,complectau,desăvârseau opera lor.Geniul grec imita lenta elaborare a nat rii.La fel procedează marile popoare care contribuie la sporirea culturii umane.

Complec tând pe dl Dr.Const.Ghidel,un colaborator permanent al revistei,dl Dr.Anghel gină,intr'un articol intitulat "Precizare de conceptie" analizează o "Scrisoare" a dlui Pa fil Seicaru publicată in "Orizonturi".(Sept.oct.1949).Dl Seicaru,trecând in revista proble le cu care ne vom infrunta la intoarcerea in tară,făcea-in treacăt-aluzie la capitularea f conditii "ascunsă cu grijă poporului român",dl Dr.Rugina caută să apere partidele politice instrumente "prin care se realizează pe cale pasnica si legală o idee politica,sociala si nomică intr'un Stat democrat.In consecintă,cine este impotriva partidului politic ca atare, cela este impotriva regimului democrat.Asupra acestui punct nu se mai fac speculatii de cu-vinte."

Logica ni se pare cu totul stranie;când cineva inventariază toate gresolile cu asa de grave consecinti,greseli care apasă ca grele răspunderi asupra partidelor,nu inseamnă că e contra ideiei de partid.Exact ca si când ai spune că esti impotriva medicinii,dacă indrăzn să afirmi că medicul X sau Y este un sarlatan.

Partide politice au existat si intre 1866 si 1914,dar existenta lor nu a creiat un re adevărat democratic.Dl Dr.Rugina considerá oare seria de legi ale invoelilor agricole ca m iestări ale spiritului democrat inerent notiunii de partid?Partidele politice au fost in R nia,dar existenta lor nu a creiat,ipso facto,un regim democratic.Este adevărat că nimic nu te mai controversat decât sensul notiunii de democratie,dar existenta unor partide nu inse si regim democrat.Si indrăznim să intrebăm pe dl Rugină,poate spre uimirea dsale,cu toată e tenta votului universal si a atâtor partide,după 1919 se poate vorbi de un regim democrati România?

De la 1919 pana la 1928,dl Iuliu Maniu a denuntat sistematic "furturile de urne",cont tând valabilitatea parlamentelor pe care le considera esite dintr'o flagrantă falsificare vointii nationale.Dacă memoria nu ne inselă,a existat in acest sens chiar o plângere la So cietatea Natiunilor.Intre 1919 si 1928 regimul democratic român,asa cum era prevazut in Co tutie,primea corectivul rasputian al lui Barbu Stirbei,Constitutia fiind interpretată de c rilă,totul fiind redus la o simplă parodie democrată prin respectarea formală a ritualului lectoral,partidul fiind adus la putere prin aranjarea urnelor.

Ne surprinde că dl Rugină-asa de bine informat in domeniul monetar,este mai putin doc mentat pe planul politic,astfel ca nu a luat cunostinta de faptul ca la incoronare Iuliu M si partidul national(fuziunea cu partidul tărănist s'a făcut in 1926) a refuzat să partici ca semn de protest impotriva"cinicei falsificari a vointii poporului".

Dl Dr.Rugină-un distins specialist in chestiuni monetare-are cuvinte de severă calificare a unor procedee intrebuintate de unele Societăti anonime care isi acoperă deficitele prin bilanturi false.Este un expedient care duce,inevitabil,la bancrută.Exemplul tipic in istoria Societătilor anonime este intreprinderea "Panama";cum suntem siguri că dl Dr,Rugină cunoaste această aventura a bilanturilor false acoperite printr'o vastă publicitate de presă si prin coruptie parlamentară,nu ne permitem să insistăm.

In Romania democratia a fost o indrăzneatá mistificare si refuzul de a examina deficitul moral si material al parodiei democratice,refuzul de a cerceta cu minutiozitate de expert contabil cauzele desastrului national,inseamnă să acceptăm anticipat repetárea acelorasi cauze si, evident,cu acelasi rezultat.Dl Dr.Rugină pune diagnosticul falsificării regimului si identifică origina râului in sistemul electoral.In parte suntem deacord;legea electorală din 1926 a fost făcută de partidul liberal cu intentia de a falsifica regimul democratic.O intrebare se impune:cum se face că partidul national-tărănist nu a schimbat legea electorală impotriva căreia se pronuntase,atunci când avea majorităti sdrobitoare(1929)iar Regenta se mentinea in linia unei stricte interpretări a Constitutiei?Se presupune că orice partid se inspiră dintr' un principiu politic si urmăreste un scop politic in armonie cu interesele generale ale Statului.Bluntschli,batrânul profesor de Drept public dela Heidelberg,de mare autoritate acum 50 de ani si care a format intre 1870 si 1900 generatii de oameni politici nu numai germani dar,intr'o oarecare măsura,si Americani,Englezi,fácea această constatare:"Un partid politic nu mai este decât o factiune atunci când el se pune deasupra Statului,când el subordonează interesele Statului intereselor lui,totul unei părti.Factiunea se ridică cu greutate la rangul de partid,dar partidul degenerează cu usurintă in factiune".

Ori partidele românesti erau degenerate in factiuni,deaceea au putut fi concediate cu atâta usurintă,ca niste slugi netrebnice,de regele Carol II,fără ca acesta să intâmpine cea mai mică rezistentă din partea opiniei publice.Să nu uitam că lovitura de Stat de la 2 decembrie 1852 a provocat totusi o rezistenta in Paris.La noi, nu numai ca lovitura de Stat s'a primit cu inimă usoară,dar ceva mai mult reprezentantii partidelor s'au grabit să-si ofere entusiastul lor concurs.Acestea sunt faptele;ele nu infirmă ideea de partid,ci inventariază doar consecintele degenerării partidelor in factiuni.Pentru clarificare:in paginile Chemării noi luptăm contra imposturii unor factiuni care vor să treacă drept partide.

Ne permitem să punem câteva intrebări dlui Dr.Anghel Rugina,ca unui om competinte:in conceptia democrată intră si dreptul unor reprezentanti-să zicem imputerniciti-ai unui partid să folosească fondurile Statului pentru a-si intretine partizanii?In conceptia democrată intră organizarea unei actiuni de terorizare a emigratiei prin denunturi false la autoritătile diverselor tări in care s'au aciuat nefericitii Români pribegi,adică folosirea mijloacelor de intimidare de tip totalitar?In conceptia democratica intră provocatoarea indiferentă fată de suferinta românească?

Dl Dr Rugină apără "partidele istorice".In orice stiintă exista,ca o conditie prealabilă, precizarea notiunilor,ori ne marturisim ignoranta.Nu stim ce se numeste un partid istoric.Este adevărat că,fără nici o exceptie,toti constitutionalistii nu consideră partidele ca institutii de Drept public,ci ca simple expresii ale diverselor curente de opinie publică,ele derivând din dreptul de asociatie.Constitutiile democratice de tip liberal cunosc individul ca un element constitutiv al Statului;numai Constitutiile totalitare recunosc partidul ca un element constitutiv al Statului.Revine,deci,dlui Rugină datoria să ne spună când si cum devine un partid istoric.In Germania filozofia istoriei ca si teoria Statului s'au bucurat de bogata contributie a atâtor cercetători si cum scopul oricărei cercetări stiintifice este nu numai inregistrarea fenomenelor ci si intelegerea lor,am fi recunoscători dacă dl Dr Rugină ne-ar explica procesul de trecere de la stadiul de partid de tip comun la categoria de partid istoric.Intre altele,istoria caută să explice cauzele,să stabilească structura social-politica a fiecărei epoci,năzuind să descopere adevărul asupra faptelor trecutului si a inlántuirii cauzale; deci momentul de trecere a unui partid de la categoria obicinuită la aceea istorica capătă o importantă asa de mare incât nu poate fi trecută cu vederea;este o temă de studiat formarea lui si după care număr de ani un partid devine istoric.

Dl Doctor Rugina mai afirmă-tot pe tonul peremptoriu atât de obisnuit la dsa-că "Căderea si desmembrarea Romaniei Mari"(sublinierea e a dlui Rugină) se datoreste tocmai desfiintării partidelor politice si introducerea unei politici personale de regim totalitar.Dsa se réferă la instaurarea dictaturii regelui Carol II.Cum am spus mai sus,o asemenea trimitere la plimbare nu ar fi fost posibilă dacă partidele politice ar fi fost sustinute de o opinie publică convinsă de utilitatea lor.Dl Dr Rugină care este familiarizat cu istoria politică,stie aceasta si ni se pare ciudat că in cazul Romaniei a uitat atâtea exemple.Nici o lovitură de Stat nu s'a putut face fără o prealabilă surpare a increderii maselor in organizatiile de partid,dictaturile fiind o consecintă a unei detracări a regimului democrat.In Franta,imensa

popularitate a generalului Boulanger s'a destrămat când a intâlnit rezistenta unor oameni tici hotărâti,convinsi de legitimitatea regimului pe care il apărau,cum era ministrul de i ne Constant.

In Italia,in 1922,a fost posibilă lovitura de Stat fascistă datorită crizei pe care o străbăteau partidele democratice.Giolitti,Bonomi,Facta,au reprezentat etapele unui regim de mocratic in decadenta.

In România,regele Carol nu a făcut decât să exploateze scăderile partidelor,să le prec te in totalul discredit al opiniei publice.Intr'un articol de François Mauriac,publicat in Figaro",găsim această curajoasă mărturisire:"Liberté,liberté chérie...S'ar spune că pant cele ei de zeiță miscă,dar nu pentru că,vai,este plin de ultima noastră speranta;dacă statu seilor se prăbusesc sub pumnul lui Polyeucte,această se datoreste faptului că inlăuntrul lor misună viermii".

Termita a măcinat partidele,regele Carol nu a avut altceva de făcut decât să dee brânci bărăcilor putregăite.Lovitura de Stat de la 12 februarie 1938-abrogarea Constitutiei din 19 si vacanta legalitătii-s'a făcut cu consimtământul partidelor.Cât priveste personalul polit si atașamentul lui la ideile fundamentale ale democrației,ajunge să amintim câteva din nume celor cari au inlesnit si ilustrat "introducerea unei politici personale de regim totalitar cum defineste dl Doctor Rugină regimul instaurat prin lovitura de Stat a regelui Carol.Arma Calinescu(national-tăranist),George Tătărascu(liberal),Mihail Ralea(național-tăranist),Vict Iamandi(liberal),Petre Andrei(tăranist),Victor Slăvescu(liberal),Grigore Gafencu(național-t rănist),Mitită Constantinescu(liberal),Jancicov(liberal),etc.

Fără indoială că o bună parte din nenorocirile care s'au abătut asupra țării isi au or na in lipsa unui regim democrat,dar această lipsă nu este decât consecinta decăderii presti giului ideii de partid,divortului dintre partide si realitătile nationale,divort adâncit și exploatat de regele Carol II.Este bine-tocmai spre a face posibil un regim democratic viabi in România de mâine-să examinăm cu o severă obiectivitate toate viciile de functionare ale democratiei in România de eri.Părăsind inăltimile austere ale teoriilor și coborând in mij cul realitătilor,desigur că pierdem seninătatea dar in acelas timp ne apropiem de adevăr.Re vista "Orizonturi" care manifestă o asa de serioasă preocupare pentru problemele românesti, examina,fără indoială,bancruta partidelor democratice in România.

XXX

Stiri,fapte,comentarii

*Un membru din comitetul Asociației fostilor combatanti români in afară de frontiere,ne roagă să anunțăm că dl general G.Băgulescu s'a retras de vreme indelungată de la presedentia acestei asociatii.

*Dl ASSAN reprezentant al partidului Liberal?

National tăraniștii erau in căutarea unei persoane pretinse reprezentative care să fie urmas al dlui Fărcăsanu.Jocul făcut cu Iancălă Zisu pe care l-a uns social democrat independent urmează să fie repetat cu partidul liberal.Consiliul Partidelor Politice trebuie să fie unealta național-tărăniștilor;dealtfel ei au fost autorii creiării acestui organism care să le servească de paravan.

Cine este acest ASSAN? De unde l-au dibuit național-tărăniștii?Când există in emigratie un Vintilă Brătianu si chiar câtiva tineri liberali, ne intrebăm de unde au scos national-tăranistii această fosilă?Locul in Consiliul Partidelor Politice este al partidului respectiv,iar nu al clicii national-tăraniste.

Ce are de spus Suveranul care se arată a fi un docil apărător al STatutelor partidelor politice. *Locuri din Comitetul National scoase la mezat. De necrezut,dar asa este.Si dacă se insistă, vom putea da si nume.Nici nu s'a hotărat o completare a comiteului national si ZISU(Iankălă Pandurul) prin unul din agentii săi la Paris,a făcut oferte pentru locuri socialiste in zisul comitet,contra unosr sume care se ridică la de lire sterline.Aceasta sub titlul de "s ventii pentru comitet ".Natural cei doi rei bogati cărora li s'a făcut această propunere au refuzat categoric să accepte asemenea târg.Nu stim dacă au socotit ne rios pe Iankălă Pandurul sau pe Stan-Stam lavski,care pretindea că este imputernic tul lui Zisu in această tranzacție comer lă.Că pe vremea fanariotilor!Tară de vân re!

Oricum,Majestatea Sa ar trebui să stie comert face Iankală Zissu Pandurul cu lo le din Comitetul zis național.

*Dl general de gimnastică suedeză Petre zar a scris dlui gen.Rădescu o scrisoare care-i arată că dorința M.S.Regelui este in actualul comitet să se creeze un triu rat(ca pe vremea Romanilor).Triumviratul trebui să fie format din dnii Vișoianu,A gustin Miracol si Gr.Gafencu,dl general descu urmând să fie presedinte de onoare.

Dl Gafencu a refuzat iar dl general Ră cu a fost profund jignit de procedeul s zului.Vom reveni.

Cititi si sprijiniti CHEMAREA

COLTUL LITERAR

H A I S U F L E T E !...

de Nicolae N O V A C

1

Hai suflete,hai să'ncălecăm,
Goană nebună peste zări să dăm ! ...
Poposi-vom doar la casa noastră'n vale
Unde azi tristețea-și face cale,
Flacăra durerii să o stingem,
Golul și pustiul să-l infrângem
Și să ridicăm speranțe și altar
Pentru azi și peste al vremilor hotar ! ...

Tu nu simți că'n noaptea asta mare
S'a deschis și pentru noi spre slăvi cărare?
N'auzi ingerii cum cântă'n cer colinde,
Nu vezi minunata lumină cum se aprinde?...

Lasă tristețea pribegiei la o parte,
Nu te mai căzni să descifrezi in a destinului carte.
Pământească noastră trecere e scurtă,
Nu te frământa zadarnic,taci și mă ascultă ! ...

Uite caii gândului stau gata să plecăm,
Hai suflete,hai să'ncălecăm ! ...

2

Și când târziu,sătui de-atâta drum și-ăi fi obosit,
Descăleca-vom lângă umbra amintirii,
Să nu te superi că nimeni nu-ți va spune :"Bun sosit"
Și curtea-au năpădit-o buruienile și spinii...

Să nu plângi peste sicriul aducerii aminte
Nici să cerșești a vremii intoarcere inapoi.
Să nu intrebi potecile să-ți spună in cuvinte
Ce mâini străine ne-au ucis pe noi,
Cine ne-a șters umbra de pe toate cărările
De-am indrăgit ca nimeni alții depărtările,-
Cine a infipt cuțitul timpului in inima porții
Ca să deschidă aici impărăția blestemului și a morții...

Intr'o noapte de smoală,pasărea neagră,pasărea rea,
A cântat pe creștetul casei,sau poate altundeva.
De atunci,totul a coborât aci in tăcere,scrum și cenușă,
Păianjenii și-au țesut pânza uitării pestre ferestre și ușă.
Calendarul a adormit la 23 august 1944,spânzurat pe perete,iar
Tristețile s'au ascuns sfioase intre pagini de abecedar.
Biblia tatei stă deschisă la un capitol din Apocalips,
Iar"jurnalul"mamei,pe ultima filă-i nescris.
In pantofiorii gingași de lac ai Anei
Și-a făcut cuib o viperă,iar șobolanii,
Își zămislesc semințiile lor de rozătoare,
Prin paturi,in biblioteca fratelui și pe covoare.

Numai pianul zâmbește sarcastic,cu dinții murdari,
De parcă ar fi trecut peste ei,mii de ani,numai mâini de hornari.
Si uite,in colțul ăsta,sub mucigai,se recunoaste greu
Vestonul nostru cu număr pe manecă pe care-l purtam in liceu.
Iar aici,in lada asta,sunt putrezite file de manuscrise
In cari noi,candva,ne-am ingropat atâtea vise.
Vezi patul in care ne-am culcat trupul și iubitele,e nedesfăcut
De când noi am murit,de când noi ne-am pierdut !...

Hai,dar eu cu cine vorbesc?...De ce ai fugit?
De ce ți-ai ascuns fața in mâini și plângi? De ce m'ai părăsit?

Ascultă!...Ce sgomote sinistre! Nu mai scânci! Taci !
Priveste:in pridvor se dau tumba doi vârcolaci.
Si uite-i,lovesc cu mâinile,cu aripile,cu picioarele,
Cu ce lovesc nu știu,
Dar parca isbesc in mine
Ca intr'un sicriu pustiu...

Zorile-și ridică somnoroase genele-să plecăm !
In fața porții ne-asteaptă caii pribegiei,hai să'ncalecăm ! ...

Nicolae N O V A C

C A N T E C D E T O A M N A !

O! Ce albaștri ți-erau ochii,si grele pleoapele doamnă,
In inserarea aceia incerta,si linistită de toamnă !
Erau ca cerurile moldave,cerurile acelea inaltele,
Din toamne cum nu au mai fost și nu mai sunt altele.

In inalturi treceau in formatie de defilare,cocorii,
Chiote de veselie se auziau pe deal,in podgorii.
Foile porumbului se răsuceau sub greutatea prafului,
Și rândunelele isi făceau bagajele pe sârmele telegrafului.

Era ultima seară,cu rândunelele plecam in lume departe.
Să fiu un rătăcitor era scris in a ursitoarelor carte.
Tinându-ne de mână călcam pe funigei ca pe scamă,
Pe umeri ne cerneau nucii,bănuți ruginiti de aramă.

E târziu ! Peste destinul rătăcitor,mai trece o toamnă.
Sunt singur.De-ai ști cât de trist si de singur sunt doamnă !
Mi-i inima ca o gară singuratică,gară,
In care nimeni n'așteaptă,nu urcă,si nici nu coboară.

Așa's de departe cerurile noastre albastre,cerurile noastre moldave !
Nicairi pe unde am colindat nu am intalnit altele mai inalte,mai grave.
Și apusurile roșii,ca un șal de matasă,ca o naframă,
Când ne cerneau nucii pe umeri,bănuți ruginiți de aramă.

O ! Și câți ani au venit si s'au dus de atunci !
De-ai fi numărat de câte ori au trecut cocorii in formație de defilare peste lun
Și de câte ori pe sârmele telegrafului,rândunelele pentru plecare s'au strâns,
Ți s'ar fi strâns inima doamnă,ți-ai fiprins capul in palme si ai fi plâns !

Nicolae V A L C U

I N V A R F D E S A B I I

Din paradisul Reperist.

Ianuarie 1950...

Vântul spulberă zăpada invăluind satul intr'un nour alb.Gerul a prins flori la ferestrele caselor,zorind pasii rarilor trecători...

Pe ulita mare care străbate comuna Gemenele, nici țipenie de om.Doar la Cooperativa e forfotă mare;se descarcă un nou transport de marfuri sosite dela Uniunea Cooperativelor din Brăila.

Vestea că au venit felinare,lămpi,dar mai cu seamă cormane pentru pluguri,cuprinse intreg satul.Oamenii se pregăteau pentru campania insămânțărilor de primavară si deci cormanele sosiseră la vreme.

-Să-mi păstrezi si mie una,tovarăse,ii spuse vanzătorului,țăranul mijlocaș Vasile Vlaicu.O să fac rost de bani si o s' o ridic zilele astea.

-Iti păstrez eu,n'avea grijă,că sunt deajuns. Ne-au trimis vreo 50.S'apoi nimeni nu prea vrea să le cumpere...spuse cu un zâmbet ironic vânzătorul.

A trecut o săptamana si iată-l pe Vasile Vlaicu din nou la Cooperativă.

-Am venit să-mi vinzi si mie o cormană pentru plug din cele noi,stii iti spusei eu dinainte să-mi păstrezi,zise Vlaicu plin de grijă la gândul că poate s'or fi terminat.

Fără prea multă discuție si voios că poate vinde măcar una din cele 50,vânzătorul ii aduse o cormană.

-Asta e mare bre,parcă ar fi pentru plug de tractor nu pentru ale noastre astea care merg cu boii...Mie imi trebuie una mai mica...

Ca prin farmec,dâra de voe bună de pe fața vânzătorului dispăru.Pe inimă parcă i se pusese o greutate."Nici azi n'o să vând vreuna.Si vin cumpărători mulți.Dacă ar fi fost bune,până acum le vindeam pe toate".Din nou ii apăru un zâmbet, gândindu-se că dacă le-ar vinde nu ar mai sta atâția bani blocați in această marfă."Dar degeaba. Nu! nu se pot vinde.Is prea mari".

-Is pentru pluguri de tractor nea Vasile si credeam că de astea-ti trebuie.Ce celelalte nu ne-au adus,incearcă,parcă,să se desvinovățească vânzătorul.

Timpul se scurse repede.Țăranii muncitori din Gemenea si-au reparat uneltele agricole,si-au reparat uneltele agricole,si-au făcut insămânțările,iar acum ii dau zor cu prașila la porumb și floarea soarelui.

Dimineata inainte de a pleca la munca câmpului,cei mai multi dintre ei trec pe la Cooperativă pentru a-si cumpăra câte ceva.Deobiceiu nu se adună lume multă,nu se prea face coadă,pentru că vânzătorul Constantin Grama,om tânăr,servește repede si constiincios.Toti sunt mulțumiti de el.

-Dar astăzi de ce-o fi atâta lume?

-Se dă zahăr? Da !

-Dar de ce tot vin si de plecat nu pleacă nimeni?spuse țăranca muncitoare Ioana Sasu,care incă nu reușise să intre inăuntru.

-A venit zahăr,dar nu se dă azi,spuse Vasile Plopeanu.Nu se dă,mi-a spus vânzatorul,că are ordin de la Comitet să nu vândă azi nimic.

-Atunci dece nu ne spune si nouă ordinul asta,ca să nu mai pierdem timpul degeaba asteptând aici? zise un țăran mai in vârstă.

Misterul se lămuri de indată ce vânzătorul a anunțat scurt: "nu vindem azi,asa a spus tovarăsul Tănăsuică Ștefan,presedintele Comitetului provizoriu si a mai spus să vă anunt ca n'o să vand nimic până când el n'o găsi in comună căruțe care in mod voluntar să ducă uiumul dela moară la magazia Comcerealului.

-Păi să mergem fratilor să-l ducem,dacă-i vorba de-asa,că altfel după tovarăsul presedinte nu luăm zahărul nici la Crăciun.

Si rând pe rând au plecat oamenii,fiecare pe la treburile lui.

La Cooperativă a ramas doar vânzătorul.Cu mâinile incrucișate,el priveste cu milă la cele 50 de cormane de plug care nu se vând din cauza că sunt prea mari si nu pot fi folosite de țăranii muncitori,priveste la cele 30 de felinare si la cele 80 de lămpi de petrol care deasemenea zac din ianuarie la Cooperativă din cauza că le lipsesc globurile si masinile.

E căldură mare.O toropeală il cuprinde pe vânzător.I se pare că visează.Oare visează?

Ce-o mai fi si asta?...Ianuarie,..Ger... Cormane de plug,oameni multi,zahăr,lămpi de petrol,felinare,toate i se perindă prin minte...

Oare visează? Nu! Nu visează,asta-i realitatea.

Off! au trecut cinci luni si tot nu s'au vândut.Dacă ar sti cei dela Uniune din Brăila,sunt sigur că ar lua măsuri.

ss D.Tarnauceanu

N.N. Acest articol a apărut sub titlul"Au trecut cinci luni si tot nu s'au vândut" in "Romania Liberă" din Bucuresti,no.1769 C de Marti 30 mai 1950.

După cum se vede,treburile merg foarte bine in Republica Populară,nu ca in tările putrede capitaliste.

Desigur realitățile sunt grave de tot de moment ce o gazetă a regimului e nevoită să biciuiască chinezăriile tovarășilor.

Cititi si sprijiniți CHEMAREA

* Stimate Dle Govora,

Am impresia cà dv nu erati in țara in timpul când un oarecare Visan,necunoscut in presă până la 23 aug.1944,a scós o foaie "Era Nouă",ca ziar al ocupatiei sovietice.

Al.O Teodoreanu,ca să-și exprime indignarea, a pus in circulatie următoarea epigrama:

"In "Era Nouă",inceputá,
Visanii scriu in loc să pută".

Exact ca la Paris,nu?

Cu deosebitá stimă,
Un cititor al Chemarii

* ....A BUCAREST.

Anna Pauker et Staline discutent de la valeur de leurs soldats.

-Les miens sont épatants,déclare Staline.Ils n'agissent jamais avant d'avoir réfléchi.

-Chez nous,c'est tout juste le contraire,répond fièrement Anna Pauker.Lorsqu'un soldat roumain reçoit un ordre,il agit immédiatement et refléchit seulement apres.

Staline hoche la tete et fait appeler un soldat russe.

-Gifle-moi,dit-il au soldat.

Le soldat regarde Staline bien en face,il réfléchit et dit:

-Je serais incapable de vous gifler,camarade Staline.Et il sort.

-C'est bien remarque Anna Pauker,mais vous allez voir comment agit un soldat roumain.

Un soldat roumain entre et Anna Pauker lui ordonne:

-Gifle-moi.

Le soldat se met au garde a vous et lui envoie une gifle terrible.Puis on voit sur sa figure qu'il est en train de réflechir.

-A quoi penses-tu? demande Staline.

-Je pense,répond le soldat,que si j'avais réflechi,je lui aurais plutot envoyé un coup de pied quelque part.

N.N.Această anecdotă a apărut in hebdomadarul francez Samedi Soir din 12 aug.1950 si ne-a fost trimisa decupată de un cititor ce se gasește in Sudul Franței.

*Si fiindcă după cum se vede cititorii au cuvântul reproducem o strofa dintr'o poezie inchinată dlui Visoianu de către un muncitor român din Germania.

"Excelentă,ai dus tara la ruină,
Fără s'aibă nici o vină,
Ai jucat cartea rusească,
Plesni-t-ar fierea boerească și Domnul să te
pedepsească".

* Citim in "Le Monde" din 16 august:"Washington se preocupă de situația Statelor Balte.Secretarul de Stat,Dean Achesson a răspuns eri unei adrese a ministrului Lithuaniei,a insărcinatului de afaceri al Letoniei si a Consulului general al Estoniei la Washington a căror reprezentante diplomatice nu au incetat niciodată să fie recunoscute de guvernul american.In această adresa Statele Unite sunt rugate sa solicite Natiunile Unite studiul "deportarile in massă cu caracter genocid si de situatia tragica care domnește in Statele Balte".

"Această chestiune va fi supusă serviciilor competente ale Departamentului de Stat specializate in afacerile Natiunilor Unite.Pe de altă parte,dl Achesson a declarat reprezentantilor Statelor Balte că a primit cu placere "aide-memoire-ul" exprimând sentimente gratitudine ale acestor țari pentru politica americană fată de ele."

Se știe cum au fost lichidate in oct.1939 Statele Balte,Rusia sovietică,in urma acordului cu Hitler,având mâna liberă in acest sens;dar dacă toate tările au crezut oportun să nu manifeste nici o opunere in fata ocupatiei acestor tări,Statele Unite nici până azi nu au recunoscut brigandajul sovietic ca un act legal,considerând că cele trei republici cu o existenta politica,tacit recunoscându-le ca tari vremelnic ocupate.

Fără indoială că acest fapt are o amplă semnificatie pe planul international;noi insă ne simtim obligati sa retinem din demersul colectiv al reprezentantilor celor trei State Balte,atentia cu care a primit Secretarul de Stat Dean Acheson plângerea lor.

In ziua de 3 mai 1950,după sase ani de ocupatie,Rusia sovietică a trecut la exterminarea in massă a poporului român după metodele stiute:deportări in Siberia.Avem o ceată de impostori constituiti in Comitet zis national;intrebăm unde este demersul facut pentru a cere interventia Marilor Puteri cari au garantat parodia de pace din oct.1946?Unde sunt broșurile de propagandă, care este actiunea de mobilizare a constiintii umane?

Drumuri costisitaore intre New York și Paris,iar această fâțâială,cu toate intrigile cu tot ridicolul,se numește activitate pentru cauza romaneasca.

Chemarea inregistrează pe raboj,stiind că la intoarcere si pietrele se vor ridica impotriva bandei de impostori care azi isi bat joc de natia crucificată.

Dar cum să protesteze fostii complici ai lui Bodnaras in lovitura capitularii?

****

Cititi "Quelque part sur le Dniestr" roman de N.S.Govora,Editions Jean Vitiano, 20,rue Chauchat,Paris 9. 380 pagini,360 fr.

****

Chemarea
Dépôt Légal 11537/49
Imprimeur:L.Denis 63,rue de Provence
Paris 9.
Gérant responsable:A.CRISTESCU,6,rue Laborde,Paris 8

*La Madrid,dl Georges Antoniadis face un dosar de situația militară a fiecărui Român,dosar cerut de Crețeanu si de Vainatiu.Bine inteles că unele care nu a facut până acuma nici un război, nu se gândeste să se inscrie voluntar nici la intendentă macar,dar este destul de patriot ca să pregătească dosarele altora.

*Caromanul a avut anul acesta 15 zile de congediu.Suntem siguri că s'au prevalat de legile franceze pentru a-si lua congediu plătit.Ne intrebăm insă ce s'au facut bietii refugiati cari au avut proasta inspiratie să descindă in drumul pribegiei lor la Paris tocmai in timpul congediului dlor Caromanisti?Si ce s'au făcut bolnavii sau cei, care sunt in situatia de a apela la bonuri de masa la aceiasi Caromanisti?Oare ei au putut sa-si trimita burta in congediu? In orice caz,un restaurator român unde sunt trimisi să mănânce refugiatii cu bonuri de la Caroman,se plângea-si pe bună dreptate -că domnii de la numita societate de asistentă,au plecat in congediu uitând să achite nota la restaurant.Restauratorul poate fi sigur că dacă domnii in chestiune au uitat să achite datoria la plecarea in congediu,nu au uitat in nici un caz să-si incaseze salariile "de mizerie"

*S'a publicat mai demult noul comitet al Caromanului.Din acest comitet făcea parte si dnul general Petrescu precum si dl prof.Sergescu.Suntem informați că dl general a plecat,nevoind sa acopere cu semnătura dsale bilanturile false ale Caromanului.Un punct bun pentru dl general Petrescu.Avem insă si rele pe care le vom spune la momentul potrivit.Dar până atunci intrebam pe dl profesor Sergescu de ce nu imită gestul generalului?

* In numarul trecut promisesem să publicam in intregime scrisoarea dlui Ring-prietenul nostru-dar ne-am răsgândit.I-am facut până acuma reclamă destulă.Ne vom multumi s'o discutăm.Ring spune că motivele care l-au facut să părăsească hebdomadarul ar fi următoarele:

"a)Atitudinea fată de Coroană(Suveranul e dictatorul de tristă aducere aminte Carol II,in timp ce MS.R.Mihai e doar cel care si-a achizitionat un automobil Talbot plătit cu două milioane de franci."

Cititorii nostri isi amintesc cum Bire ne denunta opiniei publice ca fiind contra M.S.R.Mihai. Iată-i pe incendiatori transformati in pompieri. Biriștii recunosc ca rege pe vagabond.

Punctul b nu ne intereseaza.

"c)Atitudinea fată de miscarea legionara proclamată "cea mai importantă forță politica romanească" si corolarul ei,atitudinea fată de problema evreiasca."

"Pe noi de la Chemarea nu ne interesează miscarea legionară ca partid politic.Aceasta este o chestiune care priveste pe membrii acestei grupări.Ce ne interesează este atitudinea Biriștilor. Ne intrebăm cum e posibil să caute cineva prietenia miscării legionare si in acelas timp să recunoști pe vagabond ca rege si pe fosta lui țaitoare ca regină.Sunt notiuni care nu pot sta alături.Dar Biriștii știu ei ce știu.Carol are bani,si trebuie să iasă ceva.Rege nu ajunge niciodată.La intoarcerea in tară, s'ar putea să fie nevoiti a sta de vorbă cu legionarii.Si deaceia nu strică dacă le-ar face putină curte.

Caractere de slugi care nu pot inspira decât scârbă.

Domnul Ring face și câteva destăinuiri și anume:Bire avea in total 150 de abonati.Nu e nevoie să amintim decâte ori acesti domni au scris că Chemarea noastra nu este citita de nimeni. Dar aceasta nu are nici o importanță.Ce este important este altceva:de unde au dlor bani? Dl Economu are mașină de culoare rosie.René Théo are leafă.De unde? Vom reveni.

*In momentul in care incheiam gazeta,un amic ne aduce ultimul număr din Bire.E grozav. Mă frec la ochi ca să mă conving dacă nu cumva cineva s'o fi apucat să ne faca o farsă,tipărind Chemarea pe hartie galbenă: "Cum procedeul acesta de a strecura pasagii cari sustin teze sovietice este apanagiul cunoscut al agentilor provocatori,Directiunea bul.nostru a socotit că este potrivit a-l elimina din rândurile Redactiei sale". E vorba de dl Ring.Bire il declară deci pe dl Ring agent provocator.Ceiace noi am spus-o de mult. Vom reveni.

****

Administrative

*Toate contributiile vor fi trimise pe adresa:C.ARSENIE,74,rue de la Glacière,Paris.

*Contributia lunară este de 150 de fr.

*Corespondentul nostru pentru Brazilia este dl Neonil ARSENIE,594,rua dos Patriotas Sao Paolo.Romănii din Brazilia care doresc să primească Chemarea,vor trimite contributia la această adresă.

*Corespondentul nostru pentru Argentina este dl Juan CONSTANTINESCU Calle Tucuman 558 Jesus Maria Provicia de Cordoba.

*Dl. GM.Regretăm dar nu putem accepta schimbul propus.Ce ai zice dta dacă fiecare Roman ne-ar propune să ne trimită France-Dimanche, Le Figaro sau mai stiu eu ce publicatie franceză in schimbul Chemării?

*Dl M.Regretăm ,dar nu putem publica articolul trimis pe care totusi il apreciem.Asi dori să stăm de vorbă impreuna.

****

Cititi DOTLA-RIEN QUE DES CENDRES de Pamfil SEICARU,Editions Andre Bonne,15,rue Las Cases,Paris 7. 390 franci.Cartea poate fi cerută la editură,la redactia Chemării sau la corespondentii nostri stabiliti până acum.

****

Cititi C H E M A R E A

P R A B U S I R E A

3

de căpitanul Nicolae V R A B I E

Intr'o seară avem la masă pe actorul Niki Athanasiu.Vine de la București și toți dispersații sunt in păr pentru a afla noutăți.Si Athanasiu vine ca deobiceiu cu tolba plină.Noul guvern e virtualmente format.Dă si listă:Iuliu Maniu,Dinu Brătianu,Titel Petrescu,Lucrețiu Patrașcanu etc.Lista dată in acea seară s'a dovedit a fi fost aproape exactă la 23 august.

-Si ce se va face cu mareșalul? intreb eu.

Drept răspuns,Niki face semnul strangulării,ceiace dă naștere la exclamații de aprobare.

-Dar noi ceștilalți? pun eu o nouă intrebare.

-Nu vi se va intampla nimic.Afară bineințeles de cei care nu vor fi cuminți.

Toți exultă de bucurie.Mă stăpânesc cu greutate.Dacă ar fi de față Hariton Vitelaru,cred că ar pune in funcțiune bastonul noduros.Incerc să-i spun actorului că ceace se pregătește e o crimă,că niciodată nu s'au obținut condiții de pace mai bune trăgand un glonț sau un proectil mai puțin.Dar e inutil.Nu se poate vorbi cu ei.

Intr'o zi vine la mine un doctor.Acesta are un picior paralizat pe care il târăște cu greutate.E un fost coleg de liceu al cumnatului meu.Și doctorul caută să rămană singur cu mine.Odată instalați la umbra nucului,doctorul isbucnește:

-Domnule căpitan,povestește-mi.Povestește-mi ce-i acolo.Că ce-i aici, ai văzut și dta.

La povestirea morții lui Vlad, a eroismului lui Ion Ștefan si a tuturor celorlalti,doctorul se entuziasmează.Ii văd ochii umezi si mă inflăcărez.Sunt mulțumit că am reușit să scot cuiva o lacrimă pentru moartea bietului Vlad.La plecare,doctorul mă roagă să nu spun nimănui ce am discutat cu el.Seara aveam să aflu motivul.Doctorul a fost in tineretea lui un luptător naționalist neinfricat.O boală i-a paralizat piciorul și deatunci doctorul este un vultur prăbușit.S'a căsătorit cu infirmiera lui si aceasta il terorizează.Infirmitatea ii dă un complex de inferioritate.

-Ce ți-a spus nazistul? mă intreabă cumnatul meu,seara la masă și la această intrebare, toti pufnesc in râs.

-Să nu care cumva să afle coana Profira,că s'a ispravit cu doctorașul,il completează cumnata-mea.

Și zilele trec repede.Plecarea mea ar trebui să aibă loc in dimineata de 24 august,dar cu o zi inainte imi fac bagajele sub ochii consternați ai nevestimii.Nu mai pot sta,mă trage ceva neințeles spre linia 1-a,mai ales că ziarele aduseseră vestea unui masiv atac rusesc și, printre punctele atacate,comunicatul mentiona și Heleștenii.Nevastamea mă conduce la gară, fără să spună nimic.Intelege că orice intervenție este de prisos,cum de prisos au fost toate intervențiile ei in cei opt ani de căsnicie.Ișî tine dinții strânsi ca să nu isbucnească in plans.Pe peronul gării rurale e lume puțină.In această zi de 23 august 1944,fiecare cetățean isi vede de treburile și nevoile lui,fără să bănuiască ce dată importanta este ziua aceasta pentru viitorul și istoria Țării.Țăranii care se inghesuiesc la casa de bilete cu desagele pe spinare,nu bănuiesc nimic din ceiace se pregătește.Dealtfel,eu știu tot așa de mult ca și ei.Cumnații mei nu m'au condus la gară.Ostilitatea lor a crescut in fiecare zi ,inveninându-mi cele două săptămâni de congediu.Sunt singur deci cu nevastă-mea.Trenul iși face apariția si dealungul obrajilor ei incep să siroiască lacrimile.Emoția imi strange si mie gâtlejul.Voiu mai vedea-o oare?Imi strâng dinții,nu vreau să vadă nevastă-mea că și eu sunt tot așa de slab ca și ea,ca orsice ființă omenească.Când trenul se oprește,nevastă-mea imi face semnul crucii pe frunte,mă imbrățișează și apoi ramâne pe peron, fluturând o batistă,pană când trenul e inghițit de o perdea de ulmi.

La București,atmosfera e cea obișnuită.Lumea se plimbă pe stradă ca deobiceiu,nimic nu arată ca s'ar petrece ceva deosebit.Mă duc la redacția ziarului Porunca Vremii unde am un bun prieten,pe secretarul de redacție,Petrescu-Buzău,o cunoștință-gazetarul de talent Prundeni, si unde chiar directorul gazetei Ilie Rădulescu mă cunoaște bine,deoarece am avut cu un an mai inainte o bogată corespondență cu el.

Aici,atmosfera nu mai e calmă.Prundeni imi povestește că Rusii au ajuns aproape de Vaslui, că situatia e gravă.Nu pot să-mi cred urechilor.Gândul trădării mi se infige in creer ca un cui.Fără o trădare,nu era posibilă străpungerea admirabilelor lucrări de fortificație,fără o trădare nu se putea trece prin perdeaua deasă de foc a artileriei si a infanteriei,fără o trădare nu se putea trece decât peste mormanele de cadavre a celor hotărâți să moară până la unul.Ilie Radulescu apare grăbit,ne strange mainile,schimba câteva cuvinte cu secretarul de

redactie si apoi pleacă.

-Se pregătește ceva,spune Petrescu-Buzău,luând telefonul ca să ceară relații la Direcția presei,unde-dacă nu mă insel-trona un domn numit Horia Grigorescu,ajuns mai târziu ministru al României la Praga,si astăzi-după cât mi se spune-promovat rezistent.

-De cinci ori am telefonat astăzi,si răspunsul e acelasi:"Nimic nou,mai așteptați..."

Devin și eu neliniștit.S'a intunecat și nu pot pleca.Ceva mă tine parcă țintuit pe scaun.

-Dacă vrei,treci pe la tipografie la ora 11,imi spune Buzău,și atunci iți voiu comunica noutățile.

Porunca Vremii se imprimă la Universul si amicul meu mă conduce acolo,pentru ca la ora 11 să-l pot găsi cu ușurință.Ieșim in stradă si nu putem schimba un cuvânt.Suntem amândoi năpădiți de grele presimțiri.E un intuneric dens din cauza camuflajului,că ne isbim de trecători. Incolo ,mereu nimic deosebit.Pe sub ușile localurilor se filtrează o lumină murdară.Inăuntru se aud voci vesele și muzică.Și e 23 august 1944!

Intru intr'un mic restaurant de pe bulevard și mă așez la o masă.Localul e arhiplin.La o masă alături de a mea sunt patru persoane,doi bărbați și două femei,bărbații cărunți iar femeile tinere,aproape două școlărițe.Se bea mult și se discută politică.Cei doi bărbați au idei opuse;unul e germano-fil iar celălalt anglo-fil,nici unul din ei nu este ce ar trebui să fie, româno-fil.Anglofilul susține că războiul trebuie să inceteze imediat dacă voim să obținem cât de cât puțină milă din partea aliaților.Mă gândesc să-l iau de guler,dar apoi mă răsgândesc.Cu intervenția mea nu voiu schimba nimic,și apoi cel vinovat e mareșalul Antonescu care-i lasă să pălăvrăgească la restaurant in loc să-i fi trimis pe front.

Insfârșit se face ora zece,ora radio-jurnalului.Inainte de a incepe comunicatul,se anunță că la sfârșitul emisiunii se va face o comunicare importantă.Toti ciulesc urechile.Cei doi de la masa alăturată-ca toată lumea dealtfel-au incetat discuția.Se citește comunicatul marelui cartier general german ca și până atunci,după care iar se spune că la sfârsit se va face o comunicare importantă.Lumea incepe să devină nervoasă.Insfârsit faimoasa comunicare incepe.E o declarație a regelui.Acesta declară că România a incheiat un armistițiu,că România trece in câmpul aliaților firești,că războiul s'a incheiat.Entusiasmul care se deslănțuie e teribil.Se aruncă cu pălăriile in tavan,lumea se imbrățișează,se urlă.Eu am impresia ca s'a prăbușit tavanul pe mine.Mă infund in scaun și-mi apăs ochelarii pe nas ca să nu mi se vadă lacrimile. Nu știu ce se petrece cu mine,totul se invârtește in jurul meu,am impresia că visez.Si in jurul-mi e o veselie isterică.Vinul a inceput să curgă in valuri,se destupă sticle de șampanie, imbrățișările nu se mai mărginesc la persoanele de la aceiași masă ci se schimbă și intre persoanele de la mese diferite,intre persoane care nu se cunoscuseră până atunci.E o atmosferă de infrățire generală.Asi voi să plec,dar nu reușesc.

Comportarea mea nu trece neobservată.Anglofilul pe care cu câtva timp inainte aşi fi voit să-l iau de guler,intelege că s'au schimbat rolurile si vine să mă ia el pe mine.

-Dumneta nu te bucuri domnule căpitan?mă interoghează el agresiv.

Mă trezesc ca dintr'un vis.Anglofilul e aplecat deasupra mea cu paharul plin in mână.Ii răspund că eu sunt militar si că in această calitate nu am dreptul nici să mă bucur si nici să mă intristez.Unitatea mea se găsește pe front,eu sunt la sfârșitul congediului,mâine dimineață voiu pleca spre unitatea mea.Cetățeanul se inmoaie și se așează pe scaun in fața mea.Imi oferă un pahar de șampanie pe care eu il refuz politicos.Acuma a schimbat tactica și voiește să mă convingă.

-Bine a spus regele domnule căpitan.....aliații noștri firești...

-Și care's acei aliați firești? intreb eu.

-Americanii,Englezii...

-De acord,dar aceștia sunt departe domnul meu.Cei care sunt aproape sunt Rușii.

-Da,Rușii,intr'adevăr...dar vedeți...aliații nu ne vor lăsa in ghiarele Rușilor.

-Vae victis,au spus strămoșii noștri Romanii.Vezi,deaceia nu sunt eu vesel.Terminam acest război in invinși si e vai de invinși.Mai ales când invingătorul e Rusul.

Apoi anglofilul imi spune fără să vrea,de ce e el fericit că s'a terminat războiul si s'a incheiat armistițiul.

-S'a sfârșit războiul dragă căpitane.Iți dai seama ce erau bombardamentele de aviație?Am trei case aici in București.Până acum,mulțumesc lui Dumnezeu,au scăpat neatinse.Și apoi,bombardamentele ne innebuneau.

Trei case! Iată de ce se bucură cetățeanul.Vlad avea fără indoială o biată cocioabă,ca si Ion Ștefan si ca aproape toți cei care au murit de la Prut până la Stalingrad și Caucaz si de acolo inapoi.Tac câteva clipe.Apoi ii spun intr'o doară.

-Bine domnul meu,eu am fost pe front in linia 1-a.Si ca mine au fost mulți.Ei bine,noi nu ne bucuram,să știi.Ți-am expus motivele.Dumneta imi vorbești de bombardamente.Noi am dus-o mai

greu.Pe lângă bombardamente,gloanțe și altele,era lipsa unui pat, a unui jurnal,ploile,șanțu[rile] le care se dărâmau,apa până la genunchi...

-Lasă căpitane,nu vă mai lăudați cei care ați fost pe front ca știm noi.Ascultă ce-ți spun eu,e mai bine pe front.Dumneta nu ai trăit o oră de bombardament anglo-american.He! He!

-Sunt de acord că aceste bombardamente sunt infricoșătoare.Dar țin o oră sau și mai puțin. Inainte de apariția avioanelor ești anunțat prin radio ca să intri in adăpost,și după ce avioanele au trecut,iți cauți de treburi,ba seara vii și la restaurant,cum ai venit in seara aceasta,cum ai venit aseară și cum ai venit fără indoială alaltăseară.Să știi domnul meu că ceiace este mai inspăimântător in războiu nu este moartea ci mizeria.

E imposibil să-l conving eu pe el,cetățeanul rămâne la părerea lui:e mai bine pe front decât in București.

-Da? Atunci de ce nu ai venit și dumneata alături de noi?

Cetățeanul nu-mi mai răspunde,e chemat la masa lui de femeile care incepuseră să se plictisească.Mă ridic și eu să plec.Ieșit pe bulevard,constat că atmosfera s'a schimbat brusc.Pe bulevard defilează coloane de cetățeni care strigă cât ii țin gura:Trăiască Churchill,trăiască Roosevelt și mai ales:trăiască Stalin.Din cauza intunericului nu pot să-mi dau seama de numărul manifestanților și nici de clasa socială din care fac parte.Mă duc la Universul unde găsesc o activitate febrilă.Șpalturile Universului se desfac,se culeg alte texte,se scot de la subsol fotografiile noilor aliați.Buzău e prăbușit intr'un scaun.Nici nu simte când mă așez lângă el.Il bat pe umăr și mă privește aiurit.

-Cred că ai aflat,reușește el să-mi spună.

-Da,inclin eu din cap,și mă așez lângă el.Și acuma ce faci?

-Aștept un telefon de la director.E o simplă formalitate.Cred că cunosc bine hotărârea lui.

Intr'adevăr,peste câteva minute telefonul sună.La capătul firului,Ilie Rădulescu ii comunică laconic hotărârea:Incetăm. Se aude sgomot pe stradă,se trag obloanele.Mă interesez ce se petrece și ceiace aflu nu e de loc de natură a mă liniști.Pe strada Brezoianu se trag focuri de armă.In apropiere e un hotel in care se găsea cantonat un comandament german, o coloană de manifestanți a incercat să-i atace și nemții au răspuns cu focuri de armă.Se zice că ar fi morți și răniți in rândurile manifestanților.

-Nu se poate ieși de aici,spune cineva.

-Ce fac? il intreb eu inspăimântat pe Buzău.

-Rămâi cu noi.Vom dormi pe mese.

E loc destul pe mese,dar soluția lui Buzău nu mi se pare acceptabilă.S'ar putea intâmpla ca o coloană din acestea de manifestanți care strigă mai mult Trăiască Stalin decât Trăiască Churchill sau Roosevelt să intre la Universul și prezența unui căpitan in uniformă in redacția unui ziar cunoscut până atunci a fi fost filogerman,ar părea suspectă.Și apoi,aș voi să fiu singur.Vorbesc cu portarul.Ii spun acestuia că voiu incerca să trec strada deoarece locuiesc vis-a-vis,la hotelul Royal.Stabilim un semn convențional de bătaie in ușă pentru ca sămi deschidă in cazul că nu voiu reuși să trec.Ies in stradă și gloanțele fluieră ca la Heleșteni.Se aud țipete,gemete.Stau lipit de perete și aștept un moment in care gloanțele sunt mai rare,imi fac o cruce și mă avânt.La bordura trotuarului opus mă isbesc de un cadavru.Cad in genunchi dar mă ridic repede și dau tușna in hallul hotelului care e plin de lume ingrozită.Toți mă intreabă ce se petrece in stradă.Urc in camera mea și incep să mă plimb.Aprind țigară de la țigară,somnul nu se lipește de mine.Intr'un târziu mă desbrac și mă intind in pat. In blocurile vecine se face chef la toartă.

-Trăiască Stalin,trăiască armata roșie eliberatoare...

Intr'unul din aceste blocuri aparatul de radio e deschis și astfel aud noua compoziție a guvernului.Președinte e generalul Sănătescu.In ianuarie 1941 mă găseam la Iași.Comandant al Corpului 4 armată era generalul Coroamă,care,considerând că Rușii sunt prea aproape,a evitat să facă vărsări de sânge cum s'a intâmplat in alte părți.Cu prefectul Ion Dobre-mort mai târziu la Sebastopol-a incheiat un armistițiu.

-Decizia va veni de la București,noi să stăm liniștiți.Altfel s'ar putea să năvălească Rușii și să ne impace pentru totdeauna.

Și astfel toate instituțiile ieșene au fost ocupate de comun acord și de legionari și de armată.Mareșalul-pe atunci general-a găsit comportarea lui Coroamă lipsită de energie și l-a dat afară din armată.In locul lui,la comanda corpului 4 armată din Iași,Antonescu a numit pe generalul Sănătescu.La 23 august,Sănătescu ii plătea polița de recunoștință.

Stupoare! Ministru al apărării naționale e generalul Racoviță,comandantul armatei române pe frontul Moldovei.Generalul Racoviță,e ieșan,viță de boier moldovean.In 1941 am cunoscut Cernavoda pe un nepot al lui,căpitan de cavalerie detașat la grăniceri.Acesta era un tip de

ofițer prusac.Când il saluta un sublocotenent sau un simplu soldat,căpitanul Racoviță răspundea ca și cum el ar fi fost cel ce salută și mai ales ca și cum ar fi salutat pe cine știe ce general pretențios.Căpitanul Racoviță a fost intr'un interminabil războiu cât a stat in regimentul de grăniceri din Cernavoda,cu ajutorul de comandant,locotenent-colonelul Alexeanu-fratele guvernatorului Transnistriei-pentru că acesta din urmă fura cam barbar din rația cailor .Și acest căpitan Racoviță-cu toată alura lui prusacă-era un anglofil convins.Asculta in fiecare zi radio Londra și făcea propagandă pentru englezi.Când a isbucnit războiul insă,Racoviță a uitat de anglofilism.Stătea ca pe jar.Patru sau cinci rapoarte a făcut pentru ca să i se admită plecarea pe front.Și in cele din urmă a reușit.Și a plecat.A murit la Kertsch.Eroic.Rănit la cap,s'a bandajat in grabă,a incălecat din nou și a șarjat.Pansamentul devenea din ce in ce mai roșu,căpitanul Racoviță alerga inainte.O rafală de mitralieră l-a frânt. Și căpitanul Racoviță,nepotul generalului Racoviță,era anglofil,anglofil convins.Considera totuși că nu poate exista o linie de ințelegere cu Rușii.Generalul Racoviță a considerat că există o asemenea linie de ințelegere.Unul din doi a greșit fără indoială.

Adorm in zori.Mă trezește hotelierul așa cum il rugasem,mă imbrac repede și cobor.Hallul e gol,portarul moțăie intr'un scaun.Parcă nu s'ar fi intâmplat nimic.Mă intreb dacă nu am visat.Ies in stradă și constat același lucru.Pe Brezoianu se mai văd câteva pete de sânge-cadavrele au fost ridicate-dar incolo nimic.Când ies pe bulevard constat că tranvaiele circulă normal.Totul e normal sau pare normal.La un chioșc cumpăr un vraf de ziare.Toate spun același lucru și toate sunt pline de fotografii:Churchill...Roosevelt...Stalin...! ...Trăiască aliații...trăiască armata roșie eliberatoare...

Curentul are in frunte o scrisoare a lui Pamfil Șeicaru prin care anunță că se retrage din viața politică,că părăsește țara.La această declarație se raliază principalii colaboratori:Romulus Dianu,Ion Dimitrescu,etc.Restul ziarelor și-au schimbat culoarea cum iși schimbă șarpele pielea.Dacă i-ai crede după cele ce scriu,ei au fost tot timpul alături de aliați, dar nu au avut posibilitatea s'o spună.In Curentul,Ion Vinea declară cu seriozitate că de 15 ani așteaptă ziua in care va putea spune ceeace gândește.Insfârșit acea zi a venit.Un comandor-Mocanu- care inainte scria cronica navală in Curentul spune la fel ca dacă cititorii ar fi citit mai cu atenție printre rândurile lui,ar fi putut găsi adevăratele lui gânduri și sentimente.Această lipsă de demnitate mă desgustă.Mi-amintesc de ziarul România a lui Cezar Petrescu,ziar finanțat -din banii țării se ințelege-de către Armand Călinescu.In Septemvrie 1940 România a apărut in verde. Cel mai respingător e insă Mihai Panaite.Pe acest tip il cunosc de mulți ani.Ajuns șef al studenților,mare naționalist,dispăruse la un moment dat ca să apară cu câteva luni inaintea lui 23 august la direcția ziarului Viața Odată sub direcția lui,Viața a schimbat caracterele obișnuite ale titlului,inlocuindu-le cu altele,caractere ce aminteau straniu caracterele ziarului Dimineața. In articolul de fond ca și in altele,Mihai Panaite atacă violent pe mareșalul Antonescu,pe germani,pe fasciști...Și acest Panaite fusese vreme indelungată cuzist!Dupa masă apare și Informația-tot sub direcția numitului Panaite.Informația fusese suprimată mai inainte de către mareșal pentru un articol scris de Arghezi contra lui Killinger.Natural,de data aceasta,Arghezi apare ca un martir,ca unul ce fusese trimis intr'un lagăr de concentrare pentru articolul intitulat "Baronul".Uită insă să vorbească de scrisorile trimise din lagăr,scrisori in care se declară gata să facă orice și să spună chiar că el de fel fusese puțin legionar.Dar dacă o uită maestrul Arghezi,i-o vor aminti peste câteva zile comuniștii in ziarele lor.

Gara de Est e plină.Trenul cu care trebuie să plec spre front e tras pe linie și e plin de soldați și ofițeri care se intorc din concediu.Aceștia stau gânditori la ferestre.Pe peron civilii sunt gălăgioși,veseli.S'a terminat cu războiul,s'a terminat cu bombardamentele de aviație.Imi vizez biletul de concediu și urc in tren.In compartiment mai sunt vreo câțiva locotenenți și sublocotenenți. Aceștia par a fi ofițeri de rezervă, și incercările mele de a lega o convorbire cu ei eșuiază.Imi face impresia că le este teamă să vorbească.

Mă uit la ceas,trenul trebuia să pornească,dar se pare că nu are de gând.Un sgomot de motoare ne face pe toți să ridicăm ochii spre cer.Vreo 70-80 de avioane brăzdează cerul clar de august.Civilii de pe peron incep să strige,să arunce cu pălăriile,să facă semne de amiciție cu brațele.

-S'ale noastre,s'ale noastre! strigă ei.

Nu sunt lămurit ce ințeleg ei prin "ale noastre" și deaceia cobor și prudent imi caut o groapă.Nu e mare lucru,dar e mai mult decât nimic.Nelămurirea avea să fie și mai mare când a inceput să geamă din toate părțile și avioanele au inceput să fie inconjurate de norași .

-S'ale noastre,dar trage antiaeriana germană,dă unul o lămurire.

Apoi avioanele dispar și civilii continuă să facă semne cu brațele și batistele.Germanii din avioane-căci germani erau-trebuie să fi rămas mirați de manifestația de simpatie a Bucureștenilor. x anti.aeriana

(Va urma)